

Što zbori Bosanski franjevac Marko Oršolić

Ne osporava se pravo Katoličke crkve da moli za duše umrlih, ali misa za Bleiburg u Sarajevu vrijeđa žrtve fašističkih zločina, smatraju kritičari u BiH. I ističu da su negativne reakcije očekivane

Bosanski franjevac Marko Oršolić smatra da će najavljena misa za žrtve Bleiburga, rata i poslijeratnog razdoblja naškoditi ugledu i Katoličke crkve i kardinala Vinka Puljića. Zato vjeruje da ovakvu misu „nipošto“ nije trebalo upriličiti u vrijeme kada se slavi Dan pobjede nad fašizmom. „Misa za mrtve se može održati, što se i čini za Dan mrtvih. Čemu sada to odvajanje? Na kraju će ispasti da se ne slavi misa zahvalnica za Dan pobjede, ali se zato slavi misa za pobijedene. Prirodno je da će antifašisti to shvatiti kao svrstavanje na poraženu stranu“, kaže fra Marko za Deutsche Welle.

16. svibnja u Bleiburgu, Zagrebu i Sarajevu trebala bi biti održana komemoracija za žrtve „Blajburške tragedije“ i „Hrvatskog križnog puta“. Organizator je „Počasni blajburški vod“, a pokrovitelj Hrvatski sabor. U Bleiburgu i na zagrebačkom groblju Mirogoju bit će položeni vijenci i održane molitve, dok bi centralna manifestacija, misa **za blajburške žrtve**, trebala biti održana u sarajevskoj Katedrali Srca Isusova. Sve manifestacije bit će upriličene bez političkih govora. „Komemorirat će se žrtva“, kaže predsjednik Hrvatskog sabora Gordan Jandroković.

Finci: „Misa za one koji su krivi za žrtve u Drugom svjetskom ratu“

Uslijedile su burne reakcije, posebno u Sarajevu gdje su fašisti, među kojima i ustaše „Nezavisne Države Hrvatske“ (NDH), tijekom Drugog svjetskog rata ubile više od 10.000 ljudi. Za razliku od Islamske zajednice (IZ) u Hrvatskoj, čiji će imam Mersad ef. Krešić na Mirogoju proučiti dovu za muslimanske žrtve Bleiburga, IZ Bosne i Hercegovine ne želi sudjelovati u ovoj manifestaciji. Predsjednik Židovske zajednice u BiH Jakob Finci kaže da je neprimjereno što će u vrijeme obilježavanja Dana pobjede Sarajevo imati misu za one koji su „dobrim dijelom krivi“ za veliki broj žrtava u Drugom svjetskom ratu. „**Misa za blajburške žrtve zabranjena je u**

Austriji, a ni u Hrvatskoj nema baš dobru prođu, jer aktualni predsjednik Zoran Milanović na to ne gleda s odobravanjem", kaže Jakob Finci za Deutsche Welle.

„Začudila me spremnost Vinka Puljića, našeg prvog i, bojim se, posljednjeg kardinala kojeg će Bosna imati, da upravo on pred kraj karijere u Sarajevu služi misu za žrtve Bleiburga. On je to već učinio u Bleiburgu, ali Sarajevo je nešto drugo. Sarajevo je u Drugom svjetskom ratu izgubilo preko 10.000 ljudi, a ubili su ih upravo ovi koji su stradali u Bleiburgu. Veliki broj sarajevskih žrtava bili su Židovi. Blajburške 'žrtve' ubile su i puno Srba, Bošnjaka i Hrvata. Nakon takvog stradanja, Sarajevo nije zaslužilo da bude domaćin ovoj misi. Ovo je i predizborna misa, koja nije trebala kardinalu Puljiću i Katoličkoj crkvi, jer je broj glasova koje će njihove stranke dobiti zagarantiran sa ili bez mise za blajburške zločince“, kaže Finci.

Iz Mitropolije dabrobosanske poručeno je da se „dovođenjem Bleiburga“ u Sarajevo zatvaraju vrata suradnje i svih odnosa ove mitropolije s Nadbiskupijom vrhbosanskom i osobno mitropolita dabrobosanskog Hrizostoma s kardinalom Vinkom Puljićem. „Zar ja da oplakujem žrtve Jure Francetića, a kardinal dovodi Bleiburg u Sarajevo? E, pa to ne ide zajedno! Nema više ni molitve za jedinstvo kršćana niti bilo kakvih drugih odnosa“, poručio je mitropolit Hrizostom.

Misa za blajburške žrtve je logičan slijed događaja?

Gradonačelnik Sarajeva Abdulah Skaka prvo je kazao da i žrtve komunističkog režima „imaju pravo na dostojanstven način obilježavati stratišta i čuvati sjećanja“, ali se nakon burnih reakcija ispravio govoreći da najavljena misa „vrijeđa uspomenu na žrtve fašizma iz Drugog svjetskog rata“. Dogradonačelnik Sarajeva Milan Trivić razgovarao je s kardinalom Vinkom Puljićem, prenoseći mu da je najavljena misa „veoma uznemirila“ građane Sarajeva i obećao da će gradske vlasti pomoći pri smanjivanju napetosti kako bi se spriječile neželjene posljedice. Razočaran reakcijama, kardinal Puljić je kazao da se Katolička Crkva „nikada nije stavljala na stranu nijedne vlasti, a kamoli onih koje su bile uzrokom tolikih nemilih stradanja“. Dodao je da se nijedan zločin ne može braniti niti pravdati, ali da se „prema svim nevinim žrtvama, pa tako i onima iz hrvatskog naroda, treba odnositi s jednakim pijetetom“.

Osude stižu i iz udruženja koja njeguju tradicije Narodno-oslobodilačke borbe, a najavljeni su i prosvjedi na koje pozivaju političke stranke. Za sarajevskog novinara i književnog kritičara Đorđa Krajišnika najavljena misa je nastavak „minimalizacije antifašističkog naslijeđa“ i „rehabilitacije fašističke ideologije“. „Onog trenutka kada su u Sarajevu istovremeno postale moguće ulice Vladimira Perića Valtera i Mustafe Busuladžića, bilo je jasno da više ništa u ovom gradu nije kako bi trebalo biti. Točnije, otvorio se put koji nas je doveo do mise za Bleiburg. Vjerujem u slobodarski duh ovog grada, i da on ima dovoljno zdravih snaga koje će dići svoj glas protiv ovog čina, ali upozoravam da s fašizmom ne smijemo biti selektivni, svaki njegov oblik zaslužuje jednako snažnu reakciju“, kaže Krajišnik za Deutsche Welle.

Tomašević: „Crkva ne sudi, nego moli za pokojne“

Pišući na Facebooku o spornoj misi, psiholog Ibrahim Prohić je, između ostalog, upozorio da bi ona mogla dodatno pojačati „emocionalnu i socijalnu distancu među društvenim skupinama u BiH različitog etničkog i vjerskog znaka, odnosno ideološkog i političkog opredjeljenja“. „Smije li suosjećanje prema jednim ići preko sentimenta drugih? Da li se misom u Sarajevu, za one koji su zločinom stradali u Bleiburgu zanemaruje, pa i povređuju sentimente rodbine žrtava ustaškog režima“, pita Prohić. Sudeći po reakcijama, povrijeđenih osjećaja ne manjka, a političke konotacije su neizbježne. Stranke s hrvatskim predznakom reakcije doživljavaju kao „neprimjerene, zlonamjerne i gnjusne napade na kardinala Vinka Puljića“ i „još jedan u nizu sustavnih napada na Katoličku crkvu i Hrvate u BiH“.

Nakon što su se osudama najavljene mise pridružili i pojedini političari, iz Katoličke crkve su pojasnili da „crkva nije ona koja sudi, nego ona koja moli za pokojne“. „Mi znamo da su u Bleiburgu bile tisuće civila, dakle potpuno nedužnih ljudi koji su, nažalost, ubijeni bez suđenja i oni imaju pravo da se za njih moli. U tom duhu treba gledati i ovu molitvu koju će predvoditi kardinal Vinko Puljić. Za ljude iz svijeta politike nije da određuju crkvi kada i za koga može moliti“, rekao je za BH radio 1 glavni tajnik Biskupske konferencije BiH Ivo Tomašević.

Rasprave o Bleiburgu

U znanstvenim krugovima i danas se vode **rasprave o događajima u Bleiburgu i Sloveniji iz svibnja 1945. godine.**

U Hrvatskoj i dijelu BiH ti se događaji najčešće nazivaju „Blajburška tragedija" i „Križni put hrvatskog naroda". O tome je **u intervjuu za Deutsche Welle prošle godine govorio i povjesničar Stefan Dietrich,** naglašavajući kako je Križni put samo Isusov i da je „blasfemično“ tim nazivom opisivati stradanje pripadnika Wehrmachta, SS-a, ustaša i četnika. U svibnju 1945. godine u Bleiburgu su se, prema Dietrichovim riječima, našli pripadnici hrvatskih ustaša i domobrana, njemačke regularne vojske i SS-ovci, ali i Kozaci te srpski i crnogorski četnici. On ne osporava da je bilo masakra, prijekih sudova i smaknuća, ali ističe da je „sporno govoriti o planskim masakrima“.

Dietrich govori i o žrtvama pozivajući se na hrvatskog demografa Vladimira Žerjavića: „Žerjavić je utvrdio brojke od 45.000 Hrvata, 4.000 muslimana, 8.000 do 10.000 Slovenaca i 2.000 srpskih i crnogorskih četnika. To su, po meni, realistične brojke. Većina hrvatskih žrtava su bili pripadnici ustaša i domobrana. Mnogi od njih su sudjelovali u ratnim zločinima“, kazao je Dietrich.